

## غازی علم الدین شہید رحمۃ اللہ علیہ

مغل بادشاہ جہانگیر دے سے بھائی لہنا سنگھ مسلمان ہو یا۔ اللہ سائیں دے اوس نیک بندے نے رب نال انج لوائی جے لوک اوہنوں حضرت برخوردار دے نال توں یاد کر بندے نیں۔ اوہناں دامزار لاہور انج موجوداے۔

حضرت برخوردار ہورال دی چھوہیں پشت انج مستری طالع مند ہوئے نیں۔ جنہاں دا واسا کوچہ چاک سواراں دے لہندے والے سرے تے نکلے جیسے مکان انج ہا۔ مستری میاں طالع مند دے دو پتر تے ہک دھی ہائی۔ اوہناں نے جمعرات 4، دسمبر 1908ء نوں جنم والے نکلے پتر داناں علم الدین رکھیا۔

علم الدین رحمۃ اللہ علیہ گھ وڈیرا ہویا تاں دینی علم سکھان کیتے اوہنوں محلے دی مسیت انج داخل کیتا گیا۔ گھ چر بعد اوہنوں بازار نوں سریاں (اندرون اکبری دروازہ) بابا کو لدے درس انج پڑھنے پایا گیا۔ مستری میاں طالع مند لکڑی داکم کر بندے سن۔ اوہناں اپنے پتر علم الدین رحمۃ اللہ علیہ نوں وی اپنا کم سکھاؤنا شروع کیتا۔ علم الدین رحمۃ اللہ علیہ نے لکڑی دا گھ کم اپنے وڈے بھرا مستری محمد الدین توں وی سکھیا پر لکڑی دے کم انج کاریگری بھائی دروازے وسدے مستری نظام الدین کو لوں سکھی۔

پہلی جنوری 1928ء نوں علم الدین رحمۃ اللہ علیہ اپنے پیو دے نال کوہاٹ ٹر گیا۔ کوہاٹ اپڑکے پیو پتر نے بتوں بازار انج فرنیچر داکم شروع کر دتا۔

جنہاں دناں انج علم الدین رحمۃ اللہ علیہ کوہاٹ وسد ہا۔ اوہناں دناں انج اسلام دشمن طاقتاں نے ہندو مسلم فساد گھتن دا ہک متا پکایا تے سرکار دو عالم حضرت محمد مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم ہورال دی شان تے عظمت دے خلاف گستاخی بھری کتاب لکھوائی۔ جیہنوں لاہور دے بد بخت ہندو ناشر راج پال نے چھپوایا۔

مارچ 1929ء انج علم الدین رحمۃ اللہ علیہ دے وڈے بھرا مستری محمد الدین دے گھر دھی جتی جیہنوں ویکھن کان علم الدین رحمۃ اللہ علیہ کوہاٹوں لاہور آیا۔ اوہناں دناں انج لاہور دی ہر گلی محلے انج راج پال دی بھیڑی حرکت تے گستاخی دیاں گلاں چھڑیاں ہونیاں سن۔

علم الدین رحمۃ اللہ علیہ نوں ایہہ وی پتا لگا جے راج پال نوں ایس جرم انج چھ مہینے دی سزا دی ہوئی پر حکومت نے اوہنوں بری کر دتا۔ جیہدے بعد مسلماناں بہوں سارے جلسے کیتے تے جلوس کڈھے پر انگریز حکومت راج پال دی چھاپی ہوئی کتاب توں ضبط نہ کیتا۔

علم الدین رحمۃ اللہ علیہ نے ایہہ وی سن لیا جے راج پال توں مارمکاؤن کیتے دو مسلمان مجاہد غازی عبدالعزیز خان تے غازی خدا بخش ہوریں راج پال اُتے وکھو وکھ حملے کر چکے نیں۔ پر راج پال مرٹوں پچھارہا اے۔ پر غازی عبدالعزیز خان نوں چودھاں سال تے غازی خدا بخش نوں ست سال قید دی سزا ہو چکی اے۔ علم الدین رحمۃ اللہ علیہ توں ایس گل داوی پک ہو گیا جے سرکار دو عالم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم دے عشق انج ہر مسلمان آپ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم دی شان انج گستاخی کرن دے جرم انج راج پال توں دوزخ دی بھاہ انج سٹن نوں کالھا اے۔ ایہہ ساریاں گلاں سن کے علم الدین رحمۃ اللہ علیہ دے دل انج دی سرکار دو عالم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم دے عشق والے بوٹے نے پنگرنا شروع کر دتا۔

علم الدین رحمۃ اللہ علیہ نہ تے عالم ہانہ فضل۔ پر اللہ سائیں نے اپنے حبیب صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم دے عشق واجہڑا بوٹا اوہدے من  
اچ لایا اوہ تھوڑے ای دن اچ پھلن تے آیا تے اوہنے چار پھیرے مشک چا دتا۔ علم الدین رحمۃ اللہ علیہ دیاں دھماں جگ اُتے اچ پٹیاں  
جے علم الدین رحمۃ اللہ علیہ نے سارے مسلماناں دے دلاں اچ محکم جھوکاں لالیاں۔

6 اپریل 1929ء نوں علم الدین رحمۃ اللہ علیہ دے دل دریا اچ محمدی صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم عشق دا ہڑھ ایڈے زور نال آیا جے (20)  
سال چار (4) مہینے تے دو (2) دن دی عمر دا گھبرو علم الدین رحمۃ اللہ علیہ اوہنوں ٹھکھ نہ سکیا۔ اوس نے جارج پال نوں لکارا ”پئی توں  
اپنی مکروہ کتاب نوں ساڑن دا وعدہ کرتے اگانہہ توں توبہ کر۔“

راج پال نے علم الدین رحمۃ اللہ علیہ دے لکارے نوں خالی بڑھک سمجھیا تے چپ ہو رہیا۔ فی علم الدین رحمۃ اللہ علیہ نے اوس نوں  
ہمیش لئی چپ کرا دتا تے آپ غازی بن گیا راج پال دے قتل ہوون دا شور شرابہ شروع ہو گیا تے تھوڑی دیر بعد ہندوآں نے  
غازی علم الدین رحمۃ اللہ علیہ نوں پھد کے پولیس دے حوالے کر دتا۔

مقدمہ ایڈیشنل ڈسٹرکٹ مجسٹریٹ لاہور دی عدالتے گیا۔ ہندوآں نے مل ملا کے مقدمے نوں جھدے جھدے سیشن جج دی  
عدالتے اپڑوایا۔ فی سیشن جج نوں وی مل ملا کے ہک (1) مہینا تے سولاں (16) دن دے اندر اندر مقدمے دا فیصلہ اپنی مرضی موجب  
کروالیا۔ 22 مئی 1929ء نوں سیشن جج مسٹر ٹیپ نے غازی علم الدین رحمۃ اللہ علیہ نوں موت دی سزا دا حکم سنایا۔

ایس فیصلے نوں سن کے مسلماناں نوں بھوں دکھ ہویا۔ لاہور اچ مسلماناں دے کئی جلسے ہوئے۔ اوہناں نوں غازی علم الدین رحمۃ اللہ علیہ  
دی سزا داتاں کوئی فکر ناہی پر رسول خدا صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم دی توہین دا بھوں فکر ہا۔ مسلمان چاہندے سن جے بھانویں ڈھیر سا رامال دی قربان  
کرنا پوئے۔ انگریز حکومت سرکار دوعالم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم دی توہین نوں جرم قرار دے دیوے۔ تاں ایہہ سودا مہنگا نہیں۔

مسٹر محمد علی جناح رحمۃ اللہ علیہ پیرسٹریٹ لاء نوں بمبئی توں سدیا گیا جد کہ مسٹر فرخ حسین بار ایٹ لاء نوں لاہور وں چڈیا گیا تے  
ہائی کورٹ اچ اپیل کر دتی ہائی کورٹ لاہور نے 15 جولائی 1929ء نوں فیصلہ کریندیاں ہویاں اپیل خارج کر دتی۔ ہائی کورٹ دے فیصلے  
دے خلاف پریوی کنسل لندن اچ اپیل کرن دا آہر کیتا گیا۔ اپیل داسوڈہ مسٹر محمد علی جناح رحمۃ اللہ علیہ دی نگرانی اچ تیار ہويا۔ انگریز  
حکومت ہندوآں نوں خوش رکھنا چاہندی ہاپی ایس کیپے پریوی کنسل لندن نے وی غازی علم الدین رحمۃ اللہ علیہ نوں سُنائی گئی موت دی سزا  
نوں قائم رکھیا۔

پریوی کنسل لندن دے فیصلے بارے جدوں غازی علم الدین رحمۃ اللہ علیہ نوں دسیا گیا تاں اوہنے چھال مریندیاں ہوئیاں ”اللہ اکبر“  
داعرہ ماریا تے مُڑ آکھیا۔“

”تقدیر دے لکھاری نے پہلے دن توں ای میری قسمت اچ شہادت  
دا رتبہ لکھ دتا ہا۔ انشاء اللہ ہُن مینوں دربار رسالت صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم  
اچ حاضری دیون توں کوئی طاقت نہیں روک سکدی۔ مینوں پک  
اے پئی اللہ سائیں میری قربانی نوں منظور فرمایا اے۔“

اوس دن توں بعد غازی علم الدین رحمۃ اللہ علیہ خوش تے نہال رہن لگ پیا۔ پریوی کونسل لندن دے فیصلے دی خبر سُن کے مسلمان قوم جوش اِچ آ گئی۔ لاہور اِچ تھر تھلی مچ گئی۔ انگریز حکومت نوں ڈر پئے گیا جے بغاوت یا فساداں دی آگ دے بھانہڑ کھل نہ جاوَن۔ ایس کر کے حکومت نے جمعہ 4 اکتوبر 1929ء نوں فجر ویلے غازی علم الدین رحمۃ اللہ علیہ نوں ڈسٹرکٹ جیل میانوالی اپڑا دتا جتھے غازی علم الدین رحمۃ اللہ علیہ نوں 20 ورہے 10 مہینے تے 27 دناں دی عمرے شہید کر دتا گیا۔ 31 اکتوبر 1929ء دی تاریخ مِتھی گئی۔ غازی علم الدین رحمۃ اللہ علیہ نوں آخری خواہش موجب نماز شکرانہ ادا کرن دی اجازت دتی گئی۔ جہدے بعد اونوں موت دی پھائی پائی گئی۔ غازی علم الدین رحمۃ اللہ علیہ نے اپنی جان دے کے حضور صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم دا ایہہ فرمان پورا کر دتا:

”اوہ بندہ سب توں اچّا تے سچّا اے جیہڑا اپنی جان تے مال نال اللہ دی راہ وِچ جہاد کر دالے۔“

سرکارِ دو عالم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم دا عاشق غازی علم الدین رحمۃ اللہ علیہ شہید جمہرات دے دیہاڑے ایس فانی دُنیا اُتے آیا تے جمہرات دے دیہاڑے دُنیا توں گُوج کر گیا۔ پراوس داناں اِج وی زندہ اے تے ہمیش زندہ رہسی۔

اوس سے دی سرکار دے حکم نال غازی علم الدین رحمۃ اللہ علیہ شہید نوں جنازے تے کفن توں بناں ای میانوالی قیدیاں دے گورستان اِچ دفنایا گیا۔ پر مسلمان قوم نے حکومت کولوں منگ کیتی جے غازی علم الدین رحمۃ اللہ علیہ شہید دی وصیت موجب اوہدی میت تُوں لاہور دفن وں دی اجازت دتی جاوے۔ چوکھیاں کوششاشاں مگروں گورنر پنجاب نے اجازت دے دتی۔ آخر 14 نومبر 1929ء نوں غازی علم الدین رحمۃ اللہ علیہ شہید دی میت تُوں بڑیاں شانان نال قبرستان میانوالی صاحب لاہور اِچ دفن کیتا گیا جتھے حاضریاں بھرن کیتے لوک دُوروں دُوروں آندے نیں۔ فاتحہ پڑھدے نیں تے غازی علم الدین رحمۃ اللہ علیہ شہید دی عظمت تُوں سلام کریندے نیں۔

## مشق

- 1- غازی علم الدین رحمۃ اللہ علیہ شہید دے والد داکیاں سی؟ اوہناں دے کتے دھیاں پتر سن؟
- 2- غازی علم الدین رحمۃ اللہ علیہ شہید نے کس کس اُستاد کولوں تعلیم حاصل کیتی؟ تے کس کس کولوں لکڑی داکم سکھیا؟
- 3- غازی علم الدین رحمۃ اللہ علیہ شہید نے راج پال نوں کیوں قتل کیتا؟
- 4- پریوی کونسل لندن دا فیصلہ سُن توں بعد غازی علم الدین رحمۃ اللہ علیہ شہید نے اپنے جذبیاں دا اظہار کیہڑے لفظاں وِچ کیتا؟
- 5- تھلے دتے لفظاں دے معنے لکھو تے جملیاں وِچ استعمال کرو۔  
کالھا، پنگرنا، ٹھلھنہ سکیا، مِتھی گئی، گورستان، جھوکاں، گبھرو، بدبخت، بھاہ، محکم، شہادت